

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 11 april 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Civilrättsligt samarbete – Förordning (EU) nr 1215/2012 – Fastställelse av vilken domstol som är behörig att pröva en begäran om kompensation på grund av en försenad flygning – Artikel 7 led 5 – Verksamheten vid en filial – Artikel 26 – Tyst medgivande – Nödvändighet av att svaranden går i svaromål”

I mål C-464/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Gerona (Gironas handelsdomstol nr 1, Spanien) genom beslut av den 9 juli 2018, som inkom till domstolen den 17 juli 2018, i målet

ZX

mot

Ryanair DAC,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Toader (referent) samt domarna A. Rosas och M. Safjan,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Spaniens regering, genom L. Aguilera Ruiz, i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom M. Heller och S. Pardo Quintillán, båda i egenskap av ombud,
- med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande
- följande

* Rättegångsspråk: spanska.

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7 led 5 och artikel 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan passageraren ZX och flygbolaget Ryanair DAC, angående en skadeståndstalan som ZX väckt efter en försenad flygning.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 4.1 i förordning nr 1215/2012 föreskrivs följande:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.”

- 4 Artikel 7 i förordningen har följande lydelse:

”Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat får väckas i en annan medlemsstat:

- 1) a) Om talan avser avtal, vid domstolen för uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser.
b) Vid tillämpning av denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser
 - vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,
 - vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts.
- c) Om led b inte gäller, ska led a gälla.

...

- 5) Om talan avser en tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller annan etablering, vid domstolen för den ort där denna är belägen.

...”

- 5 Avsnitt 4 i kapitel II i förordning nr 1215/2012 har rubriken ”Behörighet vid konsumenttvister”. I detta avsnitt återfinns artikel 17, i vilken följande föreskrivs:

”1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten bestämmelserna i detta avsnitt, om inte annat följer av artiklarna 6 och [7 led 5],

- a) om avtalet gäller köp av varor där betalningen ska erläggas i särskilda poster,
- b) om avtalet gäller lån som ska återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller

- c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.
2. Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, ska han anses ha hemvist i den medlemsstaten såvitt avser tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen, agenturen eller etableringen.
3. Bestämmelserna i detta avsnitt ska inte tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett pris där allt är inkluderat.”
- 6 I samma kapitel återfinns avsnitt 7, med rubriken ”Avtal om domstols behörighet”. Detta kapitel innehåller bland annat artikel 26.1 som har följande lydelse:
- ”Utöver den behörighet som en domstol i en medlemsstat har enligt andra bestämmelser i denna förordning, är domstolen behörig om svaranden går i svaromål inför denna. Detta gäller dock inte om svaranden gick i svaromål för att bestrida domstolens behörighet eller om en annan domstol har exklusiv behörighet enligt artikel 24.”
- 7 I artikel 28.1 i förordningen föreskrivs följande:
- ”Om talan väcks vid en domstol i en medlemsstat mot en svarande som har hemvist i en annan medlemsstat, och svaranden inte går i svaromål, ska domstolen självant förklara sig obehörig, såvida den inte är behörig enligt bestämmelserna i denna förordning.”
- 8 I artikel 7.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 2004, s. 1) anges att passagerare, vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar, ska tillhandahållas en ersättning på 250 euro för alla flygningar på högst 1 500 kilometer.

Spansk rätt

- 9 Enligt artikel 86b.2 b i Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (lag 6/1985 om domstolsväsendet) av den 1 juli 1985, ska en talan som väckts med stöd av nationell eller internationell lagstiftning i fråga om transport, prövas i första eller enda instans av handelsdomstolar som, bland de allmänna domstolarna, är specialiserade på vissa civilrättsliga och handelsrättsliga frågor.
- 10 Den hänskjutande domstolen har angett att Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (lag 1/2000 om civilprocesslagen) av den 7 januari 2000 (BOE nr 7 av den 8 januari 2000, s. 575) (nedan kallad civilprocesslagen) reglerar hur talan kan väckas, i synnerhet beroende på fordrans belopp, med följden att en talan omfattas av antingen det ordinarie eller det förenklade förfarandet.
- 11 Om det yrkade beloppet inte överskrider 6 000 euro, ska käromålet, enligt artikel 250.2 i civilprocesslagen, behandlas enligt reglerna för det förenklade förfarandet.
- 12 I enlighet med artikel 56 i civilprocesslagen anses käranden tyst medge domstolens behörighet genom att vända sig till en domstol i en viss domkrets och väcka talan, medan svaranden, efter att ha inställt sig, anses ha medgett domstolens behörighet genom att vidta andra processrättsliga åtgärder än att bestrida domstolens behörighet. Svaranden anses även tyst ha medgett domstolens behörighet, om

denne, efter att ha kallats i vederbörlig ordning, inte går i svaromål inför domstolen eller går i svaromål inför domstolen efter det att preklusionsfristen har löpt ut för att bestrida domstolens behörighet.

- 13 Enligt artikel 54.1 i civilprocesslagen är ”ett uttryckligt eller tyst medgivande av domstolens behörighet inte giltigt i mål som handläggs enligt det förenklade förfarandet”.
- 14 Enligt artikel 404 i civilprocesslagen, jämförd med artikel 58 i samma lag, ska den domstolstjänsteman som är ansvarig för den formella och materiella handläggningen av processen, när denne, vid bedömningen av domstolens behörighet, blir varse om att domstolen eventuellt saknar internationell behörighet, påpeka detta för den domare som ska besluta huruvida käromålet ska tas upp till sakprövning eller avvisas, efter det att parterna och Ministerio Fiscal (Åklagarmyndigheten, Spanien) har hörts.
- 15 I artikel 36.2 led 3 i samma lag föreskrivs följande:

”De spanska allmänna domstolarna ska avstå från att pröva mål som väcks vid dem ... i de fall där svaranden, som har kallats i vederbörlig ordning, inte går i svaromål när de spanska domstolarnas internationella behörighet endast kan grundas på parternas tysta medgivande av behörigheten.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 16 ZX köpte via internet en biljett för en flygning med Ryanair mellan Porto (Portugal) och Barcelona (Spanien).
- 17 I sin talan vid den hänskjutande domstolen, som väcktes med stöd av artikel 7 i förordning nr 261/2004, har sökanden i det nationella målet begärt skadestånd på 250 euro som ersättning för den i det nationella målet aktuella försenade flygningen.
- 18 Det framgår av beslutet om hänskjutande att sökanden i det nationella målet inte har hemvist eller är bosatt i Spanien samt att svarandebolaget i det nationella målet har sitt säte på Irland och en filial i Girona (Spanien).
- 19 I enlighet med artikel 58 i civilprocesslagen har den hänskjutande domstolens kansli uppmanat parterna i det nationella målet och den allmänna åklagaren att inkomma med synpunkter avseende den domstolens internationella behörighet.
- 20 Enbart den allmänna åklagaren har lagt fram sina synpunkter. Denne har gjort gällande att, eftersom tvisten vid den nationella domstolen inte omfattas av något av typfallen för exklusiv behörighet, och eftersom svaranden inte har invänt mot den hänskjutande domstolens behörighet att pröva tvisten i det nationella målet, ska denna domstol förklara sig behörig att pröva tvisten, eftersom den kan anses vara behörig på grundval av ett tyst medgivande om behörigheten.
- 21 Med tanke på att svaranden i det nationella målet har en filial i staden Girona vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida den också skulle kunna ha internationell behörighet att pröva tvisten i det nationella målet mot bakgrund av den särskilda behörigheten för domstolen på den plats där filialen är belägen.
- 22 Den hänskjutande domstolen anser att den, för att kunna uttala sig om det eventuella överlämnandet av målet genom ett slutgiltigt beslut som avslutar förfarandet, eller om huruvida sökandens ansökan kan tas upp till prövning och den kan meddela dom i sak, först måste få vägledning vad rör tolkningen av artikel 26 i förordning nr 1215/2012, avseende tyst medgivande av domstols behörighet, och av artikel 7 led 5 i nämnda förordning, avseende domstolarnas alternativa behörighet på den ort där filialens säte är belägen i tvister som hänför sig till verksamheten vid filialen.

23 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Gerona (Handelsdomstol nr 1 i Girona, Spanien) att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till domstolen:

- ”1) Kräver den regel om tyst medgivande som avses och regleras i artikel 26 i [förordning nr 1215/2012], i alla dess aspekter, en självständig och för alla medlemsstater enhetlig tolkning, som, i så fall, inte villkoras av begränsningar enligt medlemsstaternas bestämmelser om nationella domstolars behörighet?
- 2) Utgör den regel om tyst medgivande som avses och regleras i artikel 26 i [förordning nr 1215/2012] en ’ren’ behörighetsbestämmelse, som endast fastställer att domstolarna i en viss medlemsstat är behöriga, men låter medlemsstatens nationella processrättsliga bestämmelser avgöra vilken domstol som har territoriell behörighet, eller rör det sig i stället om en bestämmelse som reglerar både internationell och territoriell behörighet?
- 3) Kan, mot bakgrund av omständigheterna det nationella målet, en situation där en flygning har utförts av ett flygbolag med säte i en annan medlemsstat, och där flygningen har avgått från och ankommit till en medlemsstat i vilken flygbolaget har en filial som tillhandahåller accessoriska tjänster åt flygbolaget men som inte har sålt biljetter till passageraren, betraktas som en tvist hänförlig till verksamheten vid en filial, agentur eller annan etablering, som utgör grunden för det anknävningskriterium som fastställs i artikel 7 led 5 i [förordning nr 1215/2012]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 24 Inledningsvis bör det noteras att förordning nr 261/2004 inte innehåller några regler om internationell behörighet för medlemsstaternas domstolar, varför den internationella behörigheten för en domstol i en medlemsstat ska prövas mot bakgrund av förordning nr 1215/2012 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 juli 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, punkt 28).
- 25 I artikel 26.1 första meningen i förordning nr 1215/2012 ges följande vägledning vad avser att fastställa behörighet för en domstol: ”Utöver den behörighet som en domstol i en medlemsstat har enligt andra bestämmelser i denna förordning, är den behörig om svaranden går i svaromål inför denna.”
- 26 Av denna anledning bör det först undersökas huruvida den hänskjutande domstolen inte är behörig enligt andra bestämmelser i förordningen.
- 27 Även om det i förordning nr 1215/2012 föreskrivs regler om särskild behörighet, bland annat i avsnitt 2 i kapitel II i samma förordning, har sökanden i det nationella målet inte inför den hänskjutande domstolen anfört sitt yrkande om ersättning avseende en flygning mellan Porto och Barcelona på grundval av den i artikel 7 led 1 b i denna förordning beskrivna särskilda behörighetsregeln grundad på uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser, såsom denna regel har tolkats av domstolen (dom av den 9 juli 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, punkt 43), med åberopande av att den domstolen ligger på avgångsorten eller ankomstorten för den berörda flygningen.
- 28 Även om det i avsnitt 4 i kapitel II i förordning nr 1215/2012, med rubriken ”Behörighet vid konsumenttvister”, visserligen också föreskrivs en särskild behörighetsregel för konsumenter, och en passagerare skulle kunna betraktas som en konsument, konstaterar domstolen att det i artikel 17.3 i förordningen anges att ”detta avsnitt [inte] ska ... tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett pris där allt är inkluderat.”

- 29 Sålunda följer det utan tvetydigheter av lydelsen i denna bestämmelse att en passagerare, som under sådana omständigheter som dem som är aktuella i målet vid den nationella domstolen inte har köpt en paketresa, utan bara en vanlig flygbiljett, inte kan åberopa de särskilda behörighetsreglerna vid konsumenttvister som föreskrivs i förordning nr 1215/2012.
- 30 Framhållas bör också att artikel 4 i förordning nr 1215/2012 visserligen stadfäster den allmänna principen att svarandens domstol är behörig, men att den hänskjutande domstolen har påpekat att svaranden i det nationella målet har sitt säte i en annan medlemsstat än Konungariket Spanien, nämligen Irland, varför denna bestämmelse inte kan ligga till grund för denna domstols behörighet.
- 31 Domstolen väljer därför att först pröva den hänskjutande domstolens tredje fråga, som avser tolkningen av artikel 7 led 5 i förordning nr 1215/2012, i syfte att avgöra huruvida den domstolens behörighet inte skulle kunna följa av den bestämmelsen.

Den tredje frågan

- 32 Genom sin tredje fråga vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida artikel 7 led 5 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en domstol i en medlemsstat är behörig att pröva en talan om ersättning som väckts med stöd av artikel 7 i förordning nr 261/2004 mot ett flygbolag som har sitt säte i en annan medlemsstat, på grund av att detta bolag har en filial inom domkretsen för den domstolen.
- 33 Enligt domstolens fasta praxis finns två kriterier för att avgöra huruvida en talan som avser verksamheten i en filial, har anknytning till en medlemsstat. För det första förutsätter begreppet filial att det finns ett verksamhetscentrum som varaktigt framträder utåt som en förlängning av ett "huvudkontor". Detta centrum ska ha en ledning och vara materiellt så utrustat att det kan förhandla med tredje man på så sätt att denne inte behöver vända sig direkt till huvudkontoret. För det andra måste tvisten röra handlingar som avser en filials verksamhet eller förpliktelser som den har åtagit sig i huvudkontorets namn, när dessa ska uppfyllas i den stat där filialen är etablerad (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 juli 2012, Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, punkt 48 och där angiven rättspraxis, och dom av den 5 juli 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, punkt 59 och där angiven rättspraxis).
- 34 Vad gäller det andra kriteriet som fastställts i rättspraxis, framgår det av beslutet om hänskjutande att flygbiljetten i fråga i det nationella målet köptes online. Det finns alltså ingenting i detta beslut som tyder på att transportavtalet mellan sökanden i det nationella målet och flygbolaget ingicks via denna filial. Enligt de uppgifter som domstolen har tillgång till tillhandahöll filialen i Girona sina tjänster till Ryanair av skatteskal.
- 35 Härav följer att det inte finns något som visar att filialen var inblandad i rättsförhållandet mellan Ryanair och sökanden i det nationella målet, varför den nationella domstolen inte är behörig att pröva tvisten i det nationella målet enligt artikel 7 led 5 i förordning nr 1215/2012 (se, analogt, dom av den 5 juli 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, punkt 63).
- 36 Mot bakgrund av det ovan anförda ska artikel 7 led 5 i förordning nr 1215/2012 tolkas så, att en domstol i en medlemsstat inte är behörig att pröva en tvist avseende en talan om ersättning som med stöd av artikel 7 i förordning nr 261/2004 väckts mot ett flygbolag som är etablerat i en annan medlemsstat, med hänvisning till att detta bolag har en filial inom domkretsen för den domstol där talan väckts, såvida denna filial inte har deltagit i det rättsliga förhållandet mellan flygbolaget och den berörda passageraren.

Den första och den andra frågan

- 37 Genom sin första och andra fråga, vilka ska prövas tillsammans, vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida artikel 26.1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att den skulle kunna utgöra stöd för internationell behörighet för en domstol vid vilken en talan har anhängiggjorts genom ett tyst medgivande av domstols behörighet, eftersom svaranden i målet inte har bestritt den domstolens behörighet.
- 38 I artikel 26.1 första meningen i förordning nr 1215/2012 föreskrivs en regel om behörighet på grund av att svaranden gått i svaromål som gäller alla tvister där domstolens behörighet inte följer av andra bestämmelser i förordningen. Denna bestämmelse innebär, även i de fall talan har väckts i strid med förordningens bestämmelser, att den omständigheten, att svaranden går i svaromål, kan anses som ett tyst medgivande av domstolens behörighet och därmed som prorogation till förmån för den domstolen (dom av den 20 maj 2010, ČPP Vienna Insurance Group, C-111/09, EU:C:2010:290, punkt 21, och dom av den 27 februari 2014, Cartier parfums-lunettes och Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 34).
- 39 I förevarande fall framgår det av den hänskjutande domstolens förklaringar att svaranden i det nationella målet, efter det att kansliet vid den domstolen har bett parterna att inkomma med yttranden avseende den domstolens eventuella internationella behörighet att pröva den i det nationella målet aktuella ansökan, inte har inkommit med något skriftligt yttrande.
- 40 Att inte lämna några yttranden är inte är detsamma som att gå i svaromål, i den mening som avses i artikel 26 i förordning nr 1215/2012. Svarandens passivitet kan således inte betraktas som ett tyst medgivande av behörigheten för den domstol där talan väckts. Detta innebär att en sådan bestämmelse avseende tyst medgivande av behörighet, under sådana omständigheter som dem som är aktuella i det nationella målet, inte kan tillämpas.
- 41 Den första och den andra frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 26.1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att den inte är tillämplig i ett sådant fall som det i det nationella målet, där svaranden varken har yttrat sig eller gått i svaromål.

Rättegångskostnader

- 42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 7 led 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, ska tolkas så, att en domstol i en medlemsstat inte är behörig att pröva en tvist avseende en talan om ersättning som med stöd av artikel 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 väckts mot ett flygbolag som är etablerat i en annan medlemsstat, med hänvisning till att detta bolag har en filial inom domkretsen för den domstol där talan väckts, såvida denna filial inte har deltagit i det rättsliga förhållandet mellan flygbolaget och den berörda passageraren.**

- 2) Artikel 26.1 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att den inte är tillämplig i ett sådant fall som det i det nationella målet, där svaranden varken har yttrat sig eller gått i svaromål.**

Underskrifter